

Victor URSU

Peisajul mediatic și narativele presei transnistrene. Tablou incomplet

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Această publicație este realizată de IDIS „Viitorul” cu suportul financiar al Black Sea Trust for Regional Cooperation. Opiniile aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al finanțatorului.

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Sumar

Sumar executiv	5
Situația mass media	7
Grupurile de influență și metode de finanțare	9
Cine a „încălecat” presa din Transnistria	10
Persecuția jurnaliștilor și a blogerilor independenți	11
Practicile strategiilor politici și politologilor	14
Mass media din Transnistria	16

Sumar executiv

Metodele de comunicare ale Federației Ruse sunt complexe în ceea ce privește promovarea ideilor. Acestea modelează percepția oamenilor asupra reintegrării țării și UE. Analiza mass-media oferă răspunsuri la imaginea Republicii Moldova, României, Uniunii Europene și Uniunii Eurasiatice. Presa din Transnistria este în cea mai mare parte părtinitoare cu un limbaj tendențios iar tonalitatea materialelor despre Republica Moldova și UE este negativă. În materialele de presă lipsesc oamenii de rând. Principalii actori sunt oficialii de la Tiraspol și autoritățile din regiune cărora le servește drept canale de promovare a imaginii acestora și a succeselor. Mass media din Transnistria abordează subiectele din perspectiva prietenilor și dușmanilor. Materialele legate de Republica Moldova sunt ignorate, România est prezentată drept stat agresor, iar UE ca reprezentant în discuțiile în formatul de negocieri. Presa din regiune este lipsită de obiectivitate, echidistanță în reflectarea evenimentelor, de abilități. Ba mai mult este cenzurată „autoritățile oficiale” transnistrene.

Temele abordate de presa din stânga Nistrului sunt: relațiile bilaterale cu Federația Rusă, Uniunea Eurasiatică și discuțiile din formatul „5+2”. În anul 2013, Ernest Vardanean a declarat pentru Europa Liberă ca nu există diferențe semnificative privind libertatea mass-mediei între liderii din regiune. Singura diferență se regăsește în modalitatea de abordare a problemei, însă esența rămâne neschimbată. Mass-media din nerecunoscuta regiune din stânga Nistrului s-a dezvoltat într-un spațiu închis similar celui din fosta URSS. Procesul de formare a media din regiune nu durează o zi sau un deceniu, ci mai mult de un sfert de veac și nu servește pentru a informa cetățenii cu privire la evenimente, fapte, ci pentru a politica necesară autorităților. De fapt, orice regim nedemocratic este afectat de o asemenea politică vicioasă. Media este influențată de tehnicile de propagandă sovietică în lipsa școlilor de jurnalism și a practicelor moderne de prezentare a informațiilor. Mass-media din stânga Nistrului pledează pentru soluționarea conflictului prin separarea regiunii transnistrene de Republica Moldova, situație în care conflictul ar fi ultima opțiune având sprijinul Federației Ruse. Și în celelalte conflicte susținute financiar de către Federația Rusă se regăsește mesajul care spune că singura soluție pentru rezolvarea conflictului este apelarea la forța armată.

Organizațiile de media din regiune activează în baza Legii „Cu privire la presă” (<http://zakon-pmr.com/DetailDoc.aspx?document=36383>). În 24 de ani documentul a suferit modificări minore și nu are un caracter practic. Jurnaliștii își fac meseria sub supravegherea:

- serviciilor de presă ale Ministerului de Externe, Ministerului Apărării și Ministerului Economiei, care organizează evenimente;
- serviciului de stat pentru supravegherea mass media;
- Comitetului Securității de Stat (KGB), Ministerului Securității de Stat din decembrie 2016 <http://mgb-pmr.com> și a principalelor subdiviziuni care se ocupă de presă;

Relațiile din media din Transnistria sunt colegiale, dar presa este dependentă de serviciile de presă ale organelor de control și de serviciul de stat responsabil de mass media (<http://gssmi.gospmr.org/gos-reestry/reestr-zaregistrirovannykh-smi>). Acesta nu este doar un organ de înregistrare a mass-media de stat, dar și autoritatea abilitată pentru acreditarea jurnaliștilor. Acest lucru se face prin intermediul Ministerului Justiției și serviciul din subordine. Ba mai mult, există o înregistrare separată la evenimentul la care participă. Un jurnalist străin este imposibil să participe la o conferință de presă unde participă oficialii din regiune.

Relațiile jurnaliștilor din stânga Nistrului cu cei din dreapta practic lipsesc. Autoritățile de pe ambele maluri nu fac nimic pentru acest lucru, iar de regulă se împotrivesc, căutând să-și dovedească loialitatea față de ideologia promovată de regimul de guvernare. Potrivit acestei ideologii, RM este un stat vecin și inamic, iar teritoriile din stânga Nistrului nu au avut nicio dată nimic în comun cu partea dreaptă a Nistrului. Cursul spre Rusia este motivat de legătura istorică, sacrificiile umane de-a lungul mai multor războaie în care armatele rusești au luptat pentru obținerea controlului asupra unor poziții tactice și orașe din regiune. Stereotipurile sunt deosebit de puternice mai ales în mediul populației în vârstă și a celor conectate la administrația de la Tiraspol. Între breselele gazetărește lipsesc temele de interes comun, dar și liderii (animatorii) unor investigații comune pe teme de interes public. Pentru că regimul nu tolerează disidența din regiune au dispărut cu totul presa de alternativă ori de opoziție. Opoziția este un cuvânt cu care mulți asociază în regiune forțele ”dușmănoase” transnistriei de care ar trebui să se ocupe serviciile speciale și trupele de ordine. Din acest motiv, presa nu caută proiecte comune ale jurnaliștilor iar uniunile profesionale de ziariști nu sunt suficient de creative pentru a le identifica.

Constatăm existența unor contacte stabilite în ultimul deceniu mai ales prin intermediul organizațiilor internaționale OSCE și ONU, dar și la nivel personal între jurnaliști. În ceea ce privește ziariștii străini aceștia sunt filiați de serviciile secrete din regiune. Un exemplu este articolul publicat în ziarul rusesc „Kommersant” (<http://www.kommersant.ru/doc/1250740>; <http://kommersant.ru/doc/1307691>), care critica autoritățile de la Tiraspol. Presiunile asupra jurnalistului s-au terminat cu avertismentul KGB-ului că organele de forță citesc presa rusă. Autoritățile de la Tiraspol au împiedicat mai multe organizații internaționale de a pătrunde în stânga Nistrului. Este vorba de: Konrad Adenauer, Fundația Soros, Jurnaliști fără frontiere. Experții străini se pot întâlni cu locuitorii din Transnistria doar pe malul drept al Nistrului și cu ajutorul presei moldovenești. În regiune sunt prezente structurile ideologice finanțate de Federația Rusă, Centrul pentru Cultură și Știință sub auspiciul Ambasadei Federației Ruse de la Chișinău. De asemenea, organizația de caritate „Dobrînea”. Or, pretextul proiectelor umanitare în rândul populației, organizațiile promovează anumite puncte de vedere pro moscovite și politica administrației de la Tiraspol.

Situația mass media

1. Presa din stânga Nistrului este în cea mai mare parte în proprietatea autorităților din regiune, sub controlul regimului aflat la guvernare în Tiraspol, care-și dispută cu vehemență dreptul de a schimba conducerile și de a stabili directe de funcționare pentru majoritatea presei electronice și scrise. Cel mai important post de televiziune din regiune este „TSV”, care este controlat de holdingul Sheriff și finanțat de oligarhii locali, Victor Gușan și Ilia Kazmalî, foști angajați ai forțelor de miliție. Influența lor politică se remarcă și prin faptul că ultimele alegeri din regiune au fost câștigate de exponentul lor Krasnoselski. Din 2012, Kazmalî a fost înlocuit la poziția de manager al concernului de un oarecare Dmitrii Oghirciuk. Serviciul de presă a holdingului se ocupă de PR-ul social din regiune <http://sheriff.md/pressroom/news>.

Până în anul 2016, toată presa din Transnistria relatează situația din regiune prin vocea oficială a Moscovei. Corectările erau făcute de autorități cu racordarea la specificul regiunii. De exemplu, președintele Evghenii Șevciuk cu cinci luni înainte de expirarea mandatului a modificat legislația transnistreană similar cu cea rusească. Ba mai mult, în august 2016 a semnat legea privind lupta cu extremismul, care dă dreptul președintelui să utilizeze armata pentru înăbușirea manifestațiilor chiar și împotriva femeilor însărcinate. În anul 2016 după intrarea în vigoare a Acordului de Asociere, intensitatea retoricii rusești în regiune s-a redus. Acest lucru s-a produs ca urmare a închiderii pieței rusești pentru produsele transnistrene după ce Ucraina a suspendat tranzitarea teritoriului său de către agenții economici din stânga Nistrului. Volens nolens exporturile au fost redirecționate către piața din vest și pe partea dreaptă a Nistrului. În prezent, tendința businessului este de a se muta pe partea dreaptă a Nistrului ca urmare a deciziilor arbitrare de impozitare, majorarea prețurilor la serviciile comunale și confiscarea valutei.

2. Paradoxul presei din regiune (Transnistria) este că, deși Federația Rusă își promovează puternic interesele sale politice și economice, aproape nu există jurnaliști acreditați ori delegați exclusiv ai marilor concernuri rusești la Tiraspol, exceptând eventual reporterul acreditat RIA Novosti de la Tiraspol. Pentru comparație, în dreapta Nistrului sunt cinci (5) media rusești: postul de televiziune ORT – controlat de oligarhul Vlad Plahotniuc și câteva posturi de radio, care lucrează pe bază de franciză, redifuzând emisiuni din Federația Rusă. În anul 2000 în Transnistria a apărut o subsidiară „Novii Reghion”, dar care mai târziu a fost închisă sub presiunea autorităților locale. Surse sigure din rândul jurnaliștilor tirapoleni susțin că de cele mai multe ori poziția „Novii Reghion” nu coincidea cu cea a autorităților locale, iar în rezultat acestora li s-a indicat suspendarea acreditării fără invocarea vreunui motiv. Concluzia este că politica pro Kremlin este bună doar când este convenabilă și autorităților de la Tiraspol, iar interesele lor schimbătoare sunt luate în considerație la Moscova, în special, la concernele mediatică. O altă explicație ar fi că presa locală din regiune este suficient de loială ideilor rusești, încât să fie privită cu încredere și cu răbdare, considerându-se că piața microscopică a regiunii nu ar putea atrage mai multă prezență mediatică rusă.

3. Trebuie să constatăm că datorită quazi-oligopolului mediatic instalat de Sherif și cenzura totală în majoritatea mijloacelor de presă din regiune a determinat o stagnare dramatică a dezvoltării presei în regiune. Aproape nu există talk-show-uri politice care să genereze emisiuni polemice pe teme care frământă publicul local. Există limite și ”linii roșii” pe care puțini jurnaliști le-ar putea încălca. Materialele jurnalistice sunt de calitate joasă fără utilizarea tehnicilor moderne de difuzare online de la fața locului, a investigațiilor jurnalistice sau a unor materiale exclusive. Toate canalele de TV și radio din dreapta Nistrului fac transmisiuni în direct, care sunt la mare căutare de public și imposibil de cenzurat. În mass media din Transnistria o asemenea practică lipsește cu desăvârșire.

Grupurile de influență și metode de finanțare

În ianuarie 2017 în Transnistria au fost înființate trei grupuri de influență politică: grupul președintelui, Vadim Krasnoseliskii, a fostului lider, Evghenii Șevciuk și a vice speakerului, Galina Antiufeeva. Echipa președintelui, Vadim Krasnoseliskii are în spate majoritatea reprezentanților din Sovietul Suprem și holdingul Sheriff care controlează comerțul din regiune. Se vehiculează că echipa lui Krasnoseliskii intenționează să atragă și banii de la Centrala Electrică de la Cuciurgan care vinde curentul Republicii Moldova. Beneficiarul formal al CERS Moldovenească este cetățeanul rus Igori Makarov. (<http://omg.md/index.php?newsid=13309>). Se vehiculează că milionarul la începutul luni martie trebuia să redistribuie comisionul din livrarea curentului electric lui Krasnoseliskii. Întâlnirea nu a avut loc, cert este că echipa președintelui susține financiar presa prin intermediul Sheriff și bugetul de stat forțând-o la loialitate.

Magnatul petrolier, Talgat Baitaziev a venit în regiune în anul 2016 și s-a prezentat presei drept prietenul președintelui Șevciuk. Potrivit unor surse după cedarea controlului uzinei Metalurgice de la Râbnița, milionarul a început să susțină acțiunile de PR ale echipei lui Șevciuk. Însă, campaniile de presă s-au dovedit un eșec în condițiile în care alegerile prezidențiale au fost câștigate de generalul de miliție Krasnoseliskii. „Masterclass” pe banii lui Baitaziev a fost filmul „Soțiile persoanelor publice” (<http://tribuna.md/ru/2016/12/06/video-nina-stanski-asa-cum-nu-ai-mai-vazut-o-vreodata>). La minutul 25 din filmare, Nina Ștanski explică cât e de dificilă funcția de președinte a soțului său, Evghenii Șevciuk. Filmarea a fost făcută publică cu cinci zile înainte de alegeri, dar s-a dovedit nu a fost un rateu.

Al treilea grup de influență condus de Galina Antiufeeva (soția lui Vladimir Antiufeev, fostul ministru al Securității din Transnistria). Antiufeev a plecat din Transnistria în anul 2011 după venirea la putere a lui Evghenii Șevciuk după mai multe avertismente și explozia de la ușa apartamentului în care locuia. În anul 2014-2015, Antiufeev a ajuns în Donbass (Ucraina), și a fost numit prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri Donețk și delegat să lucreze cu instituțiile de aplicare a legii. În aceeași perioadă și Alexander Karaman a ajuns în Donețk, care a ocupat funcția de vicepreședinte pe timpul președintelui, Igor Smirnov. Cel mai curios este că brusc Karaman a fost numit la începutul anului 2017 șeful Reprezentanței Transnistriei la Moscova, pe care însă noul lider al administrației l-a schimbat în curând din această poziție. Potrivit surselor neoficiale, Karaman este un personaj de încredere al Kremlinului în regiune și omul serviciilor secrete. În 2017, la oficializarea noii instituții deschise la Moscova, a participat și Vadim Krasnoseliskii, în noua sa calitate. Rusia va dicta în continuare politica în Transnistria prin așa-numitul președinte, și va sprijini acțiunile care necesită o „abordare specială”: scurgerea de informații compromițătoare care vor fi asigurate de grupul Galinei Antiufeev, iar finanțarea va veni prin soțul ei de la Moscova de la companiile rusești private, sub controlul FSB.

Cine a „încălecat” presa din Transnistria

În data de 11 aprilie 2016, vice speakerul Sovietului Suprem, Galina Antiufeeva venit cu acuzații grave în adresa lui Evghenii Șevciuk. Antiufeeva spunea că Șevciuk împreună cu prietenii săi a transferat în off shore circa 100 milioane USD, iar în rezultat Transnistria a ajuns în prag de colaps economic. Spusele Galinei Antiufeeva au produs efecte imediat în condițiile în care declarațiile au fost făcute în cadrul ședinței Sovietului Suprem. Presa a tirajat declarațiile, iar în ziua următoare au apărut și în ziare. Pe față a existat o ciocnire a autorităților executive cu cele legislative înaintea campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 2016. Scandalul a luat diferite forme, dar cum presa este controlată învinuirile au fost în adresa Sovietului Suprem în frunte cu actualul lider, Vadim Krasnoseliskii, iar Șevciuk a fost prezentat drept victimă a scandalului. Până în anul 2016, fondatorii formali ai instituțiilor de presă erau: administrația prezidențială, Guvernul și Sovietul Suprem, dar de facto presa era controlată de structurile de forță. Instituția numea redactorii, care se ocupau de politica de redacțională a mass media. Însă, situația s-a schimbat din decembrie 2015 ca urmare a unui lobby a holdingului Sheriff. Presa a revenit sub controlul administrației prezidențiale, Sovietului Suprem și a Guvernului după ce Krasnoseliskii a solicitat acest lucru. Redactorii mass media sunt discutați în cadrul ședințelor Sovietului Suprem.

Persecuția jurnaliștilor și a blogerilor independenți

Jurnalistul ERNEST VARDANIAN a fost reținut de KGB-ul din Transnistria în aprilie 2010 și acuzat de trădare și spionaj în favoarea Republicii Moldova. Curios este că Vardanian locuia la Tiraspol, dar deține cetățenia Republicii Moldova și a absolvit Universitatea din Chișinău. În luna decembrie a aceluiași an Vardanian a fost condamnat de către Curtea Supremă a Transnistriei la 15 ani de închisoare. O lună mai târziu, el a solicitat grațiere de la președinte, Igor Smirnov, iar în mai 2011, el a fost grațiat. Imediat după eliberare, Vardanian s-a mutat cu familia la Chișinău. În susținerea jurnalistului au venit numeroase ONG de la Chișinău. În partea stângă a Nistrului nu a existat nici o reacție publică a autorităților că Vradanian ar fi fost astfel un „spion moldovean”. Jurnalistul a fost forțat să declare la o televiziune din Transnistria că el a fost recrutat de SIS în anul 2001, când era student. Vardanian a menționat că a fost de acord să coopereze cu SIS în condițiile în care el și soția sa au fost amenințați cu exmatricularea de la facultatea în cadrul unei universități de stat. Potrivit jurnalistului, reprezentanții serviciilor de securitate din Moldova intenționau să submineze statalitatea PMR, subliniind faptul că existența Transnistriei este un rău pentru ei înșiși transnistreni. Curios este că în timp ce se afla în detenție la Tiraspol lui Vardanian i s-au făcut multe oferte de angajare. Însă, odată ajuns la Chișinău, o perioadă lungă de timp nu și-a putut găsi un loc de muncă, iar în prezent aparițiile acestuia în presă sunt foarte rare, declarațiile se rezumă la cele făcute pe facebook.

Blogerul, Serghei ILICENKO, și-a început cariera în presa moldovenească. Articolele lui apăreau în ziarul „Komunist”, dar în anul 2002 din cauza divergențelor cu conducerea PCRМ s-a mutat la Tiraspol. Patru ani a lucrat la „Dnestrovskii Kurier”. În anul 2006 s-a pomenit în opoziție și față de autoritățile din stânga Nistrului pronunțându-se contra referendumului pro Rusia. Înainte de alegerile prezidențiale din 2011 a venit cu critici în adresa lui Evgheni Șevciuk, care a fost ales președinte. Ilcenko a sprijinit în mod activ actuală mișcare națională din Ucraina. A stat la Kiev din decembrie 2013 până în martie 2014 și criticat în mod repetat pe rețelele de socializare anexarea peninsulei Crimeea și invazia rusă din Donbas. A publicat mai multe articole în sprijinul integrării europene a Moldovei și Ucrainei. În martie 2014 Ilcenko a fost arestat de KGB-ul transnistrean. Vicepremierul de atunci, Victor Osipov a cerut autorităților transnistrene să-l elibereze. Abia un an mai târziu, iulie 2015, Ilcenko a fost eliberat cu ajutorul Biroului de Reintegrare și cu suportul mai multor organizații pentru drepturile omului din Moldova, Ucraina și UE, Ambasada Ucrainei în Moldova. Serghei Ilchenko a fost eliberat din închisoare, după ce a fost amnistiat și și-a recunoscut vina. După eliberarea a venit Chișinău, după ce în aceeași zi a emis o declarație spunând că declarațiile făcute la Tiraspol au fost făcute sub presiunea KGB.

Deputatul Sovietului Suprem, ANDREI SAFONOV. Este cunoscut ca politolog și un critic al autorităților de la Tiraspol. A avut o perioadă de relații tensionate cu administrația din stânga

Nistrului, dar în prezent face parte din echipa pro putere. Safonov nu este străin politicii. După ce a absolvit Universitatea de la Chișinău, istoric, în 1989 a devenit unul dintre liderii mișcării „Unitate” din RSSM. În 1990 a fost ales deputat în Sovietul Suprem (mai târziu - Parlament). Safonov a trăit atât la Chișinău și la Tiraspol. Un an mai târziu a intrat în Guvernul de la Tiraspol în calitate de ministru al Științei și Educației. Până în anul 1993 a condus agenția de presă Olvia Press și a lucrat un an și jumătate - până la sfârșitul anului 1993 la fondarea ei (acum „Novosti Pridnestrovia”). În 1998 devine co-fondator și redactor-șef al ziarului „Novaia Gazeta” împreună cu jurnalistul Grigorii Volovoi. Reacționa operativ la evenimentele din Republica Moldova, Transnistria, iar pe timpul lui Smirnov tirajul ziarului a fost arestat de mai multe ori. Lui Safonov i-au fost făcute de mai multe ori percheziții acasă. Safonov este unicul politician care a candidat pentru alegerile prezidențiale de trei ori în 2001, 2006 și 2011. În ultimul an de mandat al lui Șevciuk lui Safonov i-a fost interzis să mai vină la Tiraspol, iar familia a început să-i fie persecutată. Safonov s-a adresat pentru ajutor Ambasadei Federației Ruse și autorităților moldovenești, iar mai târziu a devenit deputat în Sovietul Suprem și reprezintă Râbnița, localitatea de baștină a lui Șevciuk. În prezent pledează pentru unitatea Transnistriei cu Rusia. Presiunea în adresa presei din Transnistria era mult mai mare pe vremea lui Șevciuk. Acest lucru nu se poate spune și despre Krasnoseliskii, care abia a devenit președinte, dar accesul presei în regiune nu s-a schimbat. Acțiuni de interdicere a echipelor de filmare nu a fost înregistrate.

Vadim KRASNOSELISKII și ideologia acestuia

Care sunt punctele de vedere ale președintelui actual, Vadim Krasnoselsky și grupului pe care îl înconjoară? Judecând după primii pași este un exemplu tipic al forțelor de ordine. Krasnoselskii – general de miliție, venit din regiune Baikal din Federația Rusă. A ocupat funcții înalte la Ministerul de Interne, iar din 2012 până în 2015 a fost șeful securității a holdingului Sheriff. Din discursurile pe care le-a avut Krasnoselskii, putem spune că politica externă este pro Rusia. Însă, banii câștigați de „Sheriff” nu depind de fluxurile financiare din Rusia, ci Acordului de Asociere. Putem spune că presa pe care o controlează (inclusiv presa holdingului Sheriff) va promova politica președintelui și va fi devotată Kremlinului, dar va încerca să dezvolte relațiile și cu Republica Moldova. Prima rândunică a fost văzută deja. Krasnoseliskii a declarat, la sfârșitul lunii februarie, într-un interviu pentru publicația rusă „Izvestia” despre probabilitatea discutării statului politic al Transnistriei.

GRUPURILE SOCIALE ȘI INFLUENȚA PRESEI

Din 1992 (sfârșitul ostilităților în Transnistria) este observat un exod masiv al populației din regiune, iar în prezent există un grup social mare - pensionarii. Numărul total al populației este de 320 de mii, iar circa 160 de mii sunt pensionari. Numărul acestora scade an de an. Persoanele în vârstă este spălată pe creier de mass media de stat și cea privată în timp ce au acces la mass-media alternativă, rețele sociale. Un alt fenomen atestat în presa transnistreană este difuzarea programelor exclusiv în limba rusă. Sunt doar câteva emisiuni în limba moldovenească la postul de televiziune ”Pervii Pridnestrovschii”. Curios este că și pentru ucraineni este doar o publicație, ei fiind în număr mare (80 de mii de etnici ucraineni). Pentru vorbitorii de limbă română există doar o publicație ”Adevărul Nistrean”, iar pentru etnicii bulgarei - nicio publicație.

Metode de blocare a presei

Comitetul pentru apărare și securitate a statului (KGB) are o subdiviziune care se ocupă de respectarea Constituției și lupta cu atacurile cibernetice. Sarcina principală este de a bloca presa de opoziție (este vorba de portalurile independente). De exemplu portalul [ava.md](#), fondatorul căruia este Vitalii Andrievschi, este blocat în Transnistria. Este vorba și de o parte a conținutului portalului [newsmaker.md](#). Materialele de analiză care vizează Transnistria nu sunt accesibile. Aceiași soartă o au și materialele lui Safonov și a opozițivilor Ilcenko și Konoplev.

Practicile strategilor politici și politologilor

Tehnologiile politice utilizate în regiune sunt importate, însă accesul în Transnistria în timpul campaniilor electorale este deschisă doar specialiștilor din Federația Rusă. Mai mult decât atât, metodele utilizate sunt dintre cele mai primitive. Populația este înspăimântată cu sloganul de „pericol româno-fascist“ de peste Prut și cu eventualitatea declanșării unor noi războaie dacă regimul de la Tiraspol nu – și va putea apăra republica ”cucerită cu sânge”. Din anul 2014, ideologii regimului promovează activ conceptul ideologic al ”lumii ruse” și a liantului geopolitic cu UEA „Uniunea euroasiatică “. În acest scop sunt organizate sistematic „conferințe internaționale“, cu participarea unor oameni de știință politici puțin cunoscuți. Unul dintre personaje este Vasili Kașirin cu cetățenie transnistreană și rusească. Iată ce a declarat după eșecul lui Vlad Plahotniuc de a deveni premier. ”Ceea ce se întâmplă acum în Republica Moldova este un exemplu de criză politică, iar forțele, care dețineau puterea în stat, pierd controlul și nu știu cum să procedeze. Pentru transnistreni este un exemplu la ce poate duce oligarhia financiară, care controlează politicienii, justiția și deputații. Eu îmi exprim speranța că acest lucru nu se va întâmpla în Transnistria”. Politologului i-a fost interzis accesul în Republica Moldova după ce intenționa să participe la un forum organizat de Nina Ștanski, ministra de Externe de la Tiraspol. În același timp, deputatul și colaboratorul KGB, Dmitrii Sonin a fost oprit în trenul care se îndrepta de la Moscova. ”Kașirin a primit și cetățenie. Ministerul de Externe de la Tiraspol a reacționat imediat la situația în care s-a pomenit politologul. Kașirin s-a întors la Moscova, dar Sonin s-a pomenit întemnițat în Ucraina în condițiile în care este opozantul administrației de la Tiraspol”, a comentat opozantul, Andrei Safonov. Ilia Galinschii, unul din strategii politici de la Tiraspol spunea la conferința din septembrie 2016, ”Rusia este partenerul strategic al poporului transnistrean și că țara este ciopârțită”. Potrivit spuselor lui, anumite personaje din Sovietul Suprem se dau drept procurori și acuza președintele de furt și trădare. ”Sunt lansate acuzații în stânga și în dreapta de către reprezentatii Sovietului Suprem în adresa președintelui Șevciuk și Guvernului”. ”Și acesta este doar începutul. Ce ne așteaptă în următoarele câteva luni - este dificil de spus. Transnistria s-a pomenit într-o situație dificilă în consolidarea statalității. Este un fel de test pentru organele statului. Dacă vom face față vom reuși să ne dezvoltăm în concordanță cu voința poporului, în caz contrar vom fi alipiți la Republica Moldova și vom pierde statalitatea”, spunea Galinschii.

Campania electorală s-a sfârșit, iar Galinschii promovează deja noua putere. „Prezența reprezentanților Transnistriei în Parlamentul de la Chișinău este un pas de alipire a Transnistriei la Republica Moldova. Propunerea lansată de Dodon este populistă în condițiile în care transnistrenii au propriul stat și trebuie să participe la edificarea lui”, astfel a comentat ideea lansată de președintele Igor Dodon la întâlnirea cu liderul de la Tiraspol, Vadim Krasnoseliskii. El a mai spus: ”dacă e să presupunem că transnistrenii vor fi reprezentați în Parlamentul de la Chișinău acest lucru nu va aduce niciun beneficiu Transnistriei în condițiile în care câțiva deputați nu decid nimic. Un exemplu este partidul lui Dodon care are peste 20 de legislatori, dar este fără putere în fața forțelor pro vestice. ”Declarațiile lui Dodon au menirea de ai întări pozițiile politice. El este un fel de „rebel al poporului”, care critică absolut tot în speranța că va ajunge el să controleze Republica Moldova”, a mai adăugat politologul.

Concluziile afirmațiilor acțiunilor tehnologiilor politici:

1. Opiniile vizează loialitatea față de putere
2. Ideile sunt primitive și orientate către publicul care nu este limitat în gândire vizavi de ceea ce s întâmplă
3. Specialiștii nu au contact cu realitatea, cu organizațiile internaționale și cu școlile politice internaționale

Mass media din Transnistria

În Transnistria sunt înregistrate 276 instituții de presă față de 294 în 2015.

Private:

Postul de televiziune TSV (www.tsv.md) a început emisiile în anul 1999. Auditoriul este de circa 500 mii. Transmisiunea are loc de la Tiraspol din complexul sportiv Sheriff în format 16:9. Semnalul este recepționat și în localitățile de frontieră din Ucraina. Cele mai populare programe sunt "Novosti TSV", dar și programele analitice. „Otrojenie, Șag na Vstreciu, Narodnii microfon și S utra do večera". Patronul postului este Victor Gușan, președintele Sheriff. De asemenea pe teritoriul Transnistriei sunt trei posturi de radio: "Inter FM, Radio Dacea și Șanson". Radiourile sun loiale puterii. Nik FM este un post de radio privat. Fondatorul este o persoană privată.

INTERNET ȘI AGENȚII DE PRESĂ

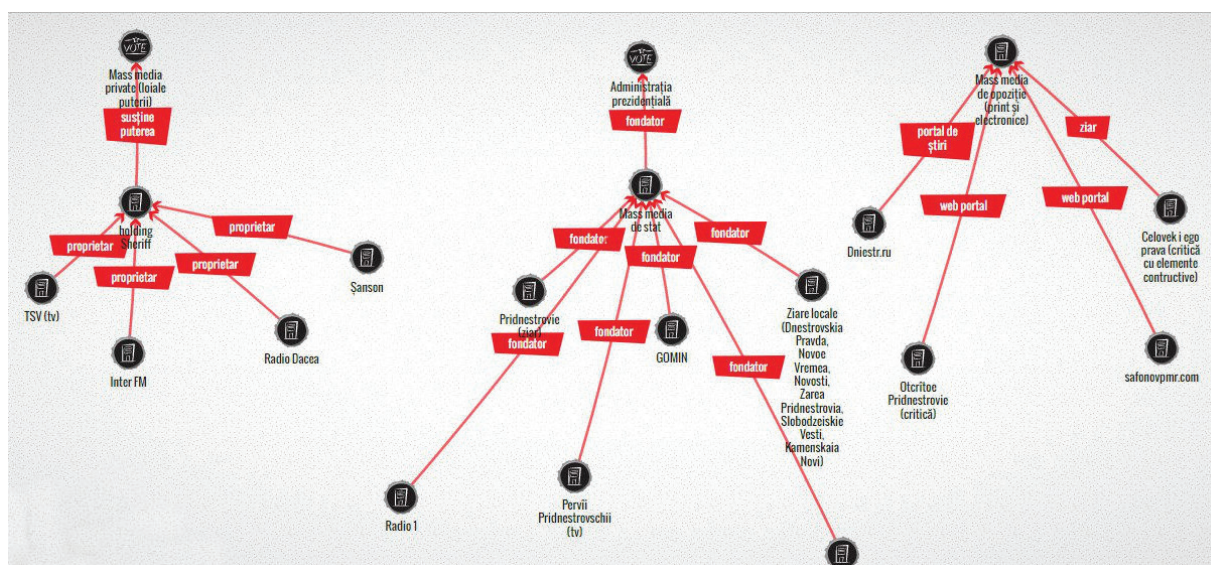
Agencia de presă "Novosti Pridnestrovia" este media oficială a nerecunoscutei regiuni (<https://novostipmr.com>). Este succesoarea "Olvia press", care și-a început activitatea în anul 1992. Fondatorul agenției a fost ex președintele, Igor Smirnov. Banda agenției are 10 rubrici care includ blocul de noutăți, dar și rubrica analiză și infografice. Auditoriul măsoară 500 mii de consumatori. Limba de difuzare este rusă, iar fondatorul a rămas administrația prezidențială de la Tiraspol. Agenția de presă „Vesti PMR" (<http://vestipmr.info>). Funcționează din anul 2014 și este un web portal de știri. Tematica vizează evenimentele interne, externe, politică, economie, media, cultură, sport. Fondator este administrația prezidențială, iar limba de difuzare este rusă.

PRESA TIPĂRITĂ

Ziarul "Pridnestrovie" (<http://pridnestrovie-daily.net>). Apare din anul 1994 din inițiativa primului speaker al Sovietului Suprem, Grigorii Maracuța și a președintelui, Igor Smirnov. Publicația reflectă domeniile politice și sociale din regiune. Are 10 rubrici: "Prezident, Vopros-otvet, Mnenie și Cultura". Tirajul este de 10 mii de exemplare, iar limba apariției este rusă. Fondator este administrația prezidențială.

„GOMIN" – publicație în limba ucraineană care mediatizează activitatea organelor de conducere din administrația publică locală, centrală și ong-uri. Domenii: politică, economie, cultură și viața din Transnistria. Fondator este administrația prezidențială. „Adevărul Nistrean", unica publicație în Transnistria care apare în limba moldovenească cu grafie chirilică. Ziar care este pe înțelesul populației rurale de vârstă a treia. Mediatizează activitățile organelor administrației centrale de la Tiraspol și viața diasporei moldovenești din regiune. Fondator este administrația prezidențială.

„Dnestrovskaia Pravda” este publicația Consiliului orașenesc de la Tiraspol. Apare de trei ori pe săptămână (marți, joi și sâmbătă). Tirajul este de 1500 de exemplare. Limba de apariție este rusă, dar web site nu are. Fondator este Consiliul orașenesc de la Tiraspol și Dnestrovsk.

„Novoe Vremea” apare din 28 iunie 1990, iar fondator este administrația orașului Bender și Sovietul orașenesc al deputaților. Web site nu are. Publicația mediatizează evenimentele de la Bender, licitațiile și rundele de privatizări. Are 15 rubrici: ”Pregovornai proțes, Politicesckii meridian, Administrația goroda, V gorsovete narodnîh deputatov, Economica și Tribuna deputata”. „Novoe Vremea” apare de trei ori pe săptămână (marți, joi și sâmbătă) cu un tiraj de 2000 de exemplare. Proprietar este administrația orașului Bender.

Cinci raioane ale nerecunoscutei republici au câte un ziar local. La Râbnița – „Novosti”, la Dubăsari – ”Zarea Pridnestrovia”, Grigoriopol - ”Drujba”, Slobozia (Slobodzeiskie Vesti) și Camenca (Camenascaia Novi).

Ziarul „Novosti” de la Râbnița (<http://r-novosti.idknet.com>), îl are drept fondator - administrația orașului Râbnița. Primul număr al ziarului avea titlul de „Drumul Socialist” și a ieșit de sub tipar în anul 1930, cu întreruperi. Ziarul are opt rubrici: „Obratnaia Sveazi, Vne nomera și Zadorinka” care mediatizează evenimentele din orașul Râbnița unde se află una dintre cele mai mari uzine metalurgice din Europa. Tirajul este de 2000 de exemplare. Limba apariției – rusă. Proprietar este administrația orașului Râbnița.

Ziarul „Zarea Pridnestrovia” (<http://www.dubossary.ru>). Fondator este administrația orașului Dubăsari și apare din anul 1990. A fost decorată cu ordinul ”Trudovaia Slava”. Are opt rubrici: „Gorod i raion, Novosti, Nașe vseo și Vlasti”. Mediatizează evenimentele din oraș. Are un tiraj de 1500 de exemplare, iar limba de apariție este moldovenească și rusă.

Ziarul „Driujba” de la Grigoriopoli (<http://grig-rsnd.idknet.com>). Fondator este administrația orașului și apare din anul 1930. Ziarul are opt rubrici: ”Sesii, Novosti și Proecti”. Mediatizează evenimentele din oraș, Transnistria și poziția autorităților de la Tiraspol. Tirajul este de 1500 de exemplare, iar limba apariției este rusă.

Ziarul ”Slobodzeiskie Vesti”, apare din anul 1989. Fondator este administrația orașului cu un tiraj de 1000 de exemplare, iar limba apariției – rusă.

Ziarul „Camenskaia Novi,, (<http://www.novkamen.ru>). Fondator este administrația orașului. Apare din anul 1930 cu întreruperi. Publicația are mai mult rubrici: „Reghion țender, Kooperativî, Dlea grajdan ucraini, Blagoustroistvo”. Publicația plasează pe pagina web și materiale video comparativ cu alte ziare. Tirajul este de 1500 de exemplare, iar limba apariției – rusă.

PRESA INDEPENDENTĂ

Presa din regiune este divizată în două categorii: loială puterii și independentă. Celei din urmă este atribuită televiziunea ”Dnestr TV” (<http://dnestr.tv/>) fondată în anul 2004 fondată de primul deputat din Parlamentul Republicii Moldova, Grigorii Volovoi. El a mai fondat și ziarul „Profsoiuznié novosti”, controlată de Ludmila și Vladimir Kovali. Televiziunea nu este prima experiență a lui Volovoi. Înainte de fondare el a publicat o carte despre evenimentele din anul 1992 de la Bender. S-a implicat și în redactarea ziarului fondat de deputatul, Andrei Safonov. Ulterior, Volovoi a renunțat, iar la sfârșitul anului 2015 a devenit șeful centrului media de la Bender și redactorul-șef al ziarului „Novoie Vremea”. De asemenea, Volovoi o perioadă a fost și membru al ”uniunii publice” de pe lângă președintele Șevciuk. Dnestr.TV este prima televiziune din Transnistria care emite pe internet. Forma de proprietate - privată. Are noutăți, emisiuni, iar atutul televiziunii sunt transmisiunile de la eveniment. Emisia a început în anul 2012.

Directorul televiziunii este și proprietarul, deputatul din primul Parlament al Republicii Moldova, jurnalist, membrul uniunii jurnaliștilor din Rusia și al uniunii publice de pe lângă președinte, Grigorii Volovoi, iar redactor – Irina Volovaia. Atitudinea este pro putere cu elemente de critică.

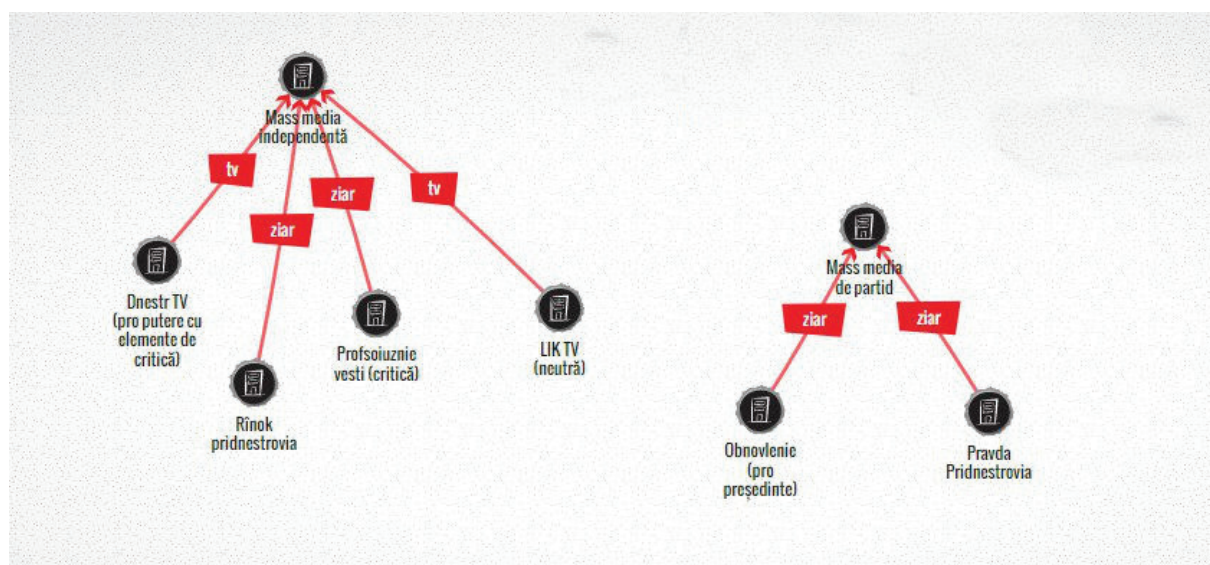
Ziarul „Profsoiuznie vesti” (<http://profvesti.org>) a fost o perioadă lungă publicația sindicatelor din Transnistria, iar în anul 2010 a fost reorganizată în srl. Proprietar a devenit Ludmila Kovali, care este și redactor la ziarul ”Pridnestrovié,, fondat de administrația centrală și finanțat din buget. În ziar apar materiale critice în adresa autorităților, dar acestea nu se arată deranjate.

„Profsoiuznie vesti” publică materiale pe care alte media nu s-ar încumeta să le abordeze. De 23 de ani de existență doar o singură dată a pierdut un proces de judecată și acela pentru că a fost înaintat de un judecător, care a și examinat cazul. Ziarul este specializat pe teme socio-economice și politice. Este distribuit în întreaga regiune și are abonați și în Republica Moldova. Tirajul este de 3000 de exemplare, iar limba apariției – rusă. Proprietarul publicației este Federația Sindicatelor.

LIK TV, post de televiziune privat înregistrat în 13 iunie 2013 și fondat în cadrul proiectului Regional TV sponsorizat de fundația Soros. Programe din grilă: ”Știri Liubovi i golubi, Mir uvlicenii, Kruglii stol și Govorit expert”. Fondator este OOO „NatOlIr”. Atitudinea față de putere este neutră.

PRESA SCRISĂ ȘI ONLINE DE OPOZIȚIE

Mass-media de opoziție din regiune au o istorie aparte. Au existat ziare, site-uri, platforme, rețelele sociale unde au fost plasate materiale critice. Cu toate acestea, ele au fost închise.

Portalul ”Dnestr” este analitic – informativ care furnizează informație obiectivă pe domeniul politic-economic. A fost fondat în anul 2009. Proiectul a fost gândit ca o sursă de informație alternativă a presei din Transnistria. Sarcina – să furnizeze publicului informație echidistantă despre evenimentele din regiune și să difuzeze părerile mai multor experți vizavi de problemele actuale din politică și economie. Textele publicate sunt împărțite în zece blocuri: „Top novost-nia lenta, Analitica, V mire, Ucraina, Europa, Politica și Conșept”. Auditoriul este de 30 de mii de cititori. Este caracterizat prin folosirea informației scandaloase neveridice. Proprietarul este disidentul Roman Konopliov, care a părăsit Transnistria.

Ziarul „Celovek i Prava” este unicul ziar de opoziție din Transnistria. Fondatori sunt Nicolai Buceațchi și Alexandr Radcenko. Publicația este distribuită pe internet <http://mediacenter.md> – portalul organizației neguvernamentale din Transnistria. Subiectele abordate sunt: viața din Transnistria, îngrijorările locuitorilor a acțiunilor autorităților, precum și evenimentele din Republica Moldova și Ucraina. Ziarul are 10 rubrici: „Cac stoiat dela v Pridnestrovie, Esti li v Pridnestrovie opoziția, Tak jiti nelizea”. Apare din anul 2005, tirajul nu se cunoaște, iar limba de apariție este rusă.

Proprietarul Nicolai Buceațchi s-a remarcat la începutul anilor 90 ca un critic acerb a fostului președinte Igor Smirnov. În prezent, atitudinea autorităților față de Buceațchi este drept răul necesar. Ziarul pe care îl conduce apare neregulat și cu tiraj diferit. Atitudinea față de putere – critică.

RADIOURILE

Radio 1 (<http://radio.pgtrk.ru>) este potul de radio de stat, succesorul Radio Pridnestrovia fondat în anul 1991. Difuzează pe întreg teritoriul regiunii și în unele localități din Ucraina și Republica Moldova. În anul 2014 grila de emisie a radioului a suferit modificări cu includerea știrilor din oră în oră și a show-ul de dimineață „Pidjak i galstuk” în cadrul căruia sunt discutate temele actuale ale regiunii. În prezent radioul difuzează pe unde FM, online în limbile: moldovenească, rusă și ucraineană. Fondator este administrația prezidențială de la Tiraspol.

EXISTĂ, DE ASEMENEA, SURSE DE INFORMAȚII CARE POT FI ATRIBUITE UNOR CATEGORII DE MEDIA

Portalul ”Otrcîtoe Pridnestrovie,, (<https://openpmr.info>) difuzează diferite surse în cadrul programelor. Primele emisiune au ieșit pe post în anul 2011, iar serviciile speciale de la Tiraspol au încercat să blocheze de mai multe ori web siteul. Proprietarul este necunoscut. Pagina web este critică în adresa autorităților.

Portalul informațional a lui Andrei Safonov (<http://safonovpmr.com>) este în reconstrucție. Safonov este unicul dintre politicienii de la Tiraspol care mediatizează evenimentele pe rețelele de socializare pentru influența opiniei publice. Portalul lui Safonov are zece rubrici: „Pridnestrovie, Moldova, Rusia, România și alte țări”. Proprietar – Andrei Safonov, iar atitudinea față de putere critică constructivă.

MASS MEDIA DE STAT

Posturi de televiziune

„Pervii Pridnestrovschii” (<https://tv.pgtrk.ru>) face parte din rețeaua de stat de teleradiodifuziune și numără 350 de angajați. Din rețea mai fac parte: radio 1 și agenția de presă „Novosti Pridnestrovia”. Postul de televiziune emite pe întreg teritoriul regiunii și în localitățile marginase din Republica Moldova și Ucraina. Auditoriul este de 600 mii de telespectatori. Din anul 2011 redacția postului de televiziune a trecut la formatul digital. Dispune de două studiouri, 12 săli de montaj, aparatură de înregistrare și un studio mobil HD. De asemenea, are 10 redacții cu echipe de jurnaliști la Kamenca, Râbnița, Dubăsari, și Grigoriopol. Proiectele emisiunilor sunt pregătite de serviciile de presă ale Ministerului de Interne, Sovietului Suprem și Ministerului Agriculturii. În anul 2015 producția proprie a postului era de 45% față de 40% în 2014, 2013 – 25% și 2012 – 12,5%. Filmele artistice și cele seriale au o pondere de 36,5% în totalul programelor dintre care 57% sunt filme sovietice și rusești, iar 43% - occidentale. După modificarea formatului televiziunii s-a pus accent pe îmbogățirea grilei de emisie cu programele: „Adresnai Kniga, Govorim po ruski, Utrenii Efir”, iar din anul 2015 au fost introduse emisiuni noi: ”Economica v detelah, Letopisi i pobodî, Sdelano v Pridnestrovie,,. Fondator este administrația prezidențială, iar atitudinea față de putere este loială.

BTV – este unicul post de televiziune municipal din regiune și este succesorul postului tv prin cablu „Televizionaiia slujba Bender”. Prima emisiune a ieșit pe post în data de 7 noiembrie 1997 și a fost un reportaj cu felicitările de ziua revoluției din octombrie, iar data oficială de lansare a postului de televiziune a fost pe 19 ianuarie 1998. Proprietarii sunt: Direcția de teleradiodifuziune din Bender și administrația orașului. Echipa postului numără 10 oameni care pregătește blocuri de știri. Raza de acoperire este orașul Bender și localitățile din Republica Moldova din proximitatea orașului. În anul 2010 s-a convenit ca emisia postului să se facă în format digital. Atitudinea față de putere – loială.

ZIARELE DE PARTID

În Transnistria sunt două ziare de partid: „Obnovlenie” (<http://www.obnovlenie.info/images/File/Gazeta%20sent%202016.pdf>), ziarul partidului Communist condus de deputatul din Sovietul Suprem, Oleg Horjan. Fondatorul primei publicații a fost fostul președinte, Evhjenii Șeviuck. Ulterior a devenit anti personajul ziarului, iar în prezent Vadim Krasnolselschii este personajul mediatizat al publicației.

„Pravda Pridnestrovia” (http://www.kp-pmr.ru/Pravda/2016/gazeta/50_527.pdf) după stilul machetării este o replică a ziarului din fosta URSS, „Pravda” și promovează aceleași idei. Printre rubricile ziarului sunt: ”Vozrojdenie stranî, Zaslughi Horjana”. Cititorii ziarului sunt pensionarii care au trăit în vremea URSS-ului, o uniune care nu mai există.

Ziarul economic „Rînok pridnestrovia” este o publicație privată (http://www.afisha-pmr.org/index.php?option=com_contact&catid=45&Itemid=67). Fondator este omul de afaceri, Nicolai Harahondea, iar primul număr a apărut în anul 2012. Este tipărită la Bender și este distribuită în regiune și în sudul Ucrainei. Scopul principal al publicației este mediatizarea tuturor evenimentelor din business și a tipurilor de afaceri care sunt în regiune. Alături de ziar este scoasă de sub tipar și revista „Afișa”. Ambele publicații seamănă cu ziarul de mică publicitate de la Chișinău „Makler”.

Surse:

<http://vestipmr.info>

<http://pridnestrovie-daily.net>

<https://novostipmr.com>

<https://tsv.md>

<http://tribuna.md/ru/2016/12/06/video-nina-stanski-asa-cum-nu-ai-mai-vazut-o-vreodata>

<http://omg.md/index.php?newsid=13309>

<http://sheriff.md/pressroom/news>

<http://gssmi.gospmr.org/gos-reestry/reestr-zaregistrirovannykh-smi>

<http://mgb-pmr.com>

<http://zakon-pmr.com/DetailDoc.aspx?document=36383>

<http://www.novkamen.ru>

<http://www.provesti.org>

<http://dnestr.tv>

<https://www.dniester.ru>

<http://mediacenter.md>

<http://radio.pgtrk.ru>

<https://openpmr.info>

<https://tv.pgtrk.ru>

http://www.kp-pmr.ru/Pravda/2016/gazeta/50_527.pdf

<http://www.obnovlenie.info/images/File/Gazeta%20sent%202016.pdf>

http://www.afisha-pmr.org/index.php?option=com_contact&catid=45&Itemid=67

